

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 Mens en huisdier

14 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met het voorbeeld van de man en het onderzoek dat confabulatie het verzinnen van redenen is om een keuze te rechtvaardigen, terwijl je eigenlijk niet weet waarom je die keuze hebt gemaakt.

voorbeeld van een goed antwoord:

Confabulatie houdt in dat de reden die je geeft voor je keuze, zonder dat je het zelf doorhebt, niet de echte maar een verzonden reden is. We weten vaak helemaal niet goed waarom we iets kiezen en we hebben de neiging om dan redenen te verzinnen. Zo kiest die man misschien in werkelijkheid de herder op basis van het karakter dat ze gemeen hebben, maar heeft hij dit zelf niet in de gaten en denkt hij echt dat hij de herder kiest om zijn uiterlijk.

15 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat volgens de introspectietheorie van Descartes paardencoaching niet nodig is om tot zelfkennis te komen omdat zelfwaarneming onfeilbaar en alwetend is 1
- een uitleg dat volgens de neocartesianen paardencoaching kan helpen om tot zelfkennis te komen, omdat introspectie niet onfeilbaar of alwetend hoeft te zijn 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens de introspectietheorie zijn we onfeilbaar en alwetend als het om kennis van onszelf gaat. Voor zelfkennis hoeven we alleen maar naar binnen te kijken. We hebben dan ook niet zoiets als paardencoaching nodig om tot kennis van onszelf te komen 1
- Volgens de neocartesianen werkt introspectie net als normale waarneming. Soms vergissen we ons in wat we zien of zien we iets over het hoofd, maar dat betekent nog niet dat alle waarneming onbetrouwbaar is. Zo werkt het ook met introspectie. Soms vergissen we ons in hoe we ons voelen, maar met een beetje hulp van een paard weten we dat vervolgens wel 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 405 1353 510">• een uitleg met een voorbeeld dat we volgens de interpretatietheorie geen directe toegang hebben tot mentale toestanden, maar conclusies trekken op basis van waarnemingen van ons gedrag <li data-bbox="308 517 1353 667">• een uitleg met tekst 8 dat de observatie van het gedrag van paarden volgens de interpretatietheorie niet altijd tot meer zelfkennis leidt: uit het waarneembare gedrag van de verschillende paarden is geen eenduidige conclusie te trekken <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 752 1353 969">• Volgens de interpretatietheorie is er geen principieel verschil tussen de manier waarop we onszelf kennen en de manier waarop we iemand anders kennen. In beide gevallen trek je conclusies over bijvoorbeeld gevoelens of verlangens op basis van waarneembaar lichamelijk gedrag. Ik weet bijvoorbeeld dat ik erg van paarden hou omdat ik, elke keer als ik op de manege ben, de paarden ga borstelen en knuffelen <li data-bbox="308 976 1353 1193">• Paardencoaching zou je kunnen helpen tot meer zelfkennis te komen door naar de reactie van paarden te kijken. Maar zoals in tekst 8 wordt aangegeven, kan de reactie op hoe jij je voelt per paard verschillen. Als het paardengedrag niet eenduidig is, dan kun je ook geen eenduidige conclusie trekken over hoe jij je voelt en kom je dus niet tot zelfkennis 	<p>1</p> <p>1</p>
17	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="308 1328 1353 1456">• een uitleg van de kritiek van de deliberatietheorie op de interpretatietheorie: we kennen onszelf niet door (vanuit derdepersoonsperspectief) ons gedrag te interpreteren, maar door (vanuit eerstepersoonsperspectief) actief te bepalen wat we ergens van vinden <li data-bbox="308 1462 1353 1612">• een weergave met tekst 9 van een kritiekpunt op de deliberatietheorie: paardencoaching geeft je in tegenstelling tot de deliberatietheorie ook inzicht in je gevoelens / via paardencoaching kun je erachter komen dat de redenen voor je overtuiging onjuist waren 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- De interpretatietheorie gaat ervan uit dat we zelfkennis krijgen door onszelf als het ware van een afstandje te observeren en daar vervolgens conclusies op te baseren. Maar volgens de deliberatietheorie kom je niet iets over jezelf te weten door jezelf te observeren, maar door actief te bepalen wat jij ergens van vindt door redenen tegen elkaar af te wegen 1
- Een kritiekpunt op de deliberatietheorie is dat zelfkennis beperkt wordt tot rationele overtuigingen: alsof we niet meer zijn dan een verzameling rationele oordelen over de wereld. Je stemmingen en gevoelens geven net zo goed kennis over jezelf en juist deze aspecten van jezelf kun je leren kennen via de reactie van het paard op jou, zoals in tekst 9 iemand leert dat hij of zij eigenlijk veel gestrester is dan hij of zij dacht. / In tekst 9 werd al aangegeven dat sommige mensen beweren dat ze rustig zijn, terwijl het paard laat zien dat die persoon hoog in zijn energie zit. Misschien was die persoon er op basis van een afweging van redenen oprecht van overtuigd dat het goed met hem ging: diegene had immers net een dikke promotie gemaakt vanuit de overtuiging dat maatschappelijk succes gelukkig maakt. Maar het paard laat zien dat deze persoon heel erg gestrest en helemaal niet gelukkig is. De redenen die we geven voor onze overtuigingen zijn dus niet altijd waar 1

18 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Rousseaus opvatting dat de maatschappij een bedreiging vormt voor het authentieke leven, doordat de maatschappelijke mens altijd buiten zichzelf leeft in de mening van anderen 1
- een uitleg dat Brouwer in tekst 10 aansluit bij die opvatting van Rousseau: mensen hebben door de maatschappij geleerd hun gevoelens weg te stoppen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Rousseau is de mens van nature vrij en onafhankelijk. Maar in de maatschappij, die draait om bezit, is de mens voortdurend in concurrentie met anderen en doordat hij zichzelf steeds ziet door de ogen van anderen, wordt hij een gekunstelde en onechte versie van zichzelf 1
- Brouwer sluit hierbij aan. Volgens haar zijn mensen in Nederland zo opgevoed dat zij hun gevoelens niet mogen tonen. Daardoor zijn sommige mensen zo gekunsteld geworden dat ze ook niet meer weten wie ze echt zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met zijn opvatting van authenticiteit van Sartres kritiek op de invulling die Rousseau aan authenticiteit geeft: het gaat niet om wie we van nature zijn, maar om het maken van radicale keuzes 1
- een uitleg dat Sartre het jezelf leren kennen in tekst 10 'te kwader trouw' zou noemen, omdat je een paard accepteert als autoriteit over je gevoel / omdat dit ervan uitgaat dat al vaststaat hoe je je voelt 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Sartre houdt authenticiteit het vermogen in om radicale keuzes te maken. De enige die keuzes maakt en daarvoor verantwoordelijk is, ben jijzelf. Rousseau gaat er echter van uit dat er een menselijke natuur is die gegeven is en die dus niet het gevolg is van een radicale keuze 1
- Sartre zou het jezelf leren kennen in tekst 10 'te kwader trouw' noemen. Volgens tekst 10 leer je door de paarden je echte gevoelens kennen. Maar volgens Sartre is dat helemaal niet authentiek. Je laat je door een paard vertellen hoe je je voelt en door een autoriteit te accepteren ben je volgens Sartre ook te kwader trouw 1

20 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van Lockes onderscheid tussen een persoon als een wezen met bewuste herinneringen en een mens als biologisch organisme met een functionele organisatie 1
- een uitleg met het voorbeeld van de papegaai dat volgens Locke dieren geen persoonlijke identiteit hebben omdat zij, in tegenstelling tot mensen, geen bewustzijn van zichzelf hebben 1
- een argumentatie met tekst 11 of Lockes opvatting dat dieren geen persoonlijke identiteit kunnen hebben juist is 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Locke maakt een onderscheid tussen mens en persoon. Hij definieert mens als 'levend lichaam', als organisme met een bepaalde vorm. Een persoon is een wezen dat zichzelf als zichzelf kan beschouwen door de tijd heen, dus een wezen dat bewustzijn heeft met herinneringen 1
  - Volgens Locke is het kunnen voeren van een intelligent gesprek met een papegaai nog niet genoeg om te kunnen zeggen dat die papegaai een persoon is. De papegaai gedraagt zich wel hetzelfde als een mens, maar hij is zich daar volgens Locke niet bewust van. Een papegaai mist een bewustzijn van zichzelf, terwijl mensen dit wel hebben. Daarom hebben mensen volgens Locke wel een persoonlijke identiteit en dieren niet 1
  - Ik ben het niet eens met Lockes opvatting dat dieren geen persoonlijke identiteit kunnen hebben. Ik denk namelijk dat Pip dat wel degelijk heeft. Zij is voortdurend bezig om de aandacht te trekken van haar baasjes en ze gaat daarbij heel planmatig te werk. Ze weet wat eerder werkte en nu niet meer, ze kan zich verplaatsen in het gezichtspunt van haar baasjes en voorspellen hoe zij zullen reageren. Dit duidt er volgens mij op dat Pip een bewust wezen is met een actief geheugen 1
- of
- Ik ben het eens met Lockes opvatting dat dieren geen persoonlijke identiteit kunnen hebben. Pip is duidelijk een intelligent dier dat op een slimme manier probeert haar omgeving te manipuleren, maar dat wil nog niet zeggen dat zij ook een persoonlijke identiteit heeft. Volgens Locke moet je daarvoor bewuste herinneringen hebben aan jezelf op eerdere momenten. En als je die hebt, ben je ook verantwoordelijk voor wat je eerder hebt gedaan. Het is echter onzinnig om Pip ter verantwoording te roepen voor die gebroken vazen of het uitzetten van de tv. Ik zou niet weten hoe je dat met een otter moet doen. En voor zover ik weet doen otters dat ook niet onderling met elkaar 1